

อักษรจีนตัวเต็มกับอักษรจีนตัวย่อ : จากการปฏิรูปอักษรเพื่อสร้าง รัฐชาติถึงการแบ่งแยกระบบตัวเขียนของจีนและไต้หวัน

อติชาติ คำพวง*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประเทศไทย

The Traditional and Simplified Characters: From the Revolution of the Chinese Characters to the Deviation of the Writing System in Mainland China and Taiwan

Atichat Khamphuang*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Khon Kaen University, Thailand

Article Info

Academic Article

Article History:

Received 10 February 2021

Revised 3 October 2022

Accepted 12 October 2022

คำสำคัญ

ภาษาจีน

อักษรจีนตัวเต็ม

อักษรจีนตัวย่อ

การปฏิรูปอักษรจีน

* Corresponding author

E-mail address:

atichk@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ
ขบวนการปฏิรูปอักษรจีนโดยสังเขป อันเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การใช้อักษร
จีนตัวย่อของจีนแผ่นดินใหญ่และอักษรจีนตัวเต็มของไต้หวันเรื่อยมาจนถึง
ปัจจุบัน โดยศึกษาและเรียบเรียงจากเอกสารชั้นรอง จากการศึกษาพบว่
การใช้อักษรจีนตัวย่อและอักษรจีนตัวเต็มของชุมชนจีนทั้งสองฝั่งช่องแคบนั้น
มีสาเหตุเริ่มต้น ณ จุดเดียวกัน คือ แนวคิดของขบวนการปฏิรูปอักษรจีนที่
เริ่มจากความต้องการยกเลิกอักษรจีนและเฟ้นหาระบบสัทอักษรหรือระบบ
การสะกดคำมาแทนที่อักษรจีนเพื่อยกระดับอัตราการอ่านออกเขียนได้ของ
ชาวจีนให้ทัดเทียมอารยประเทศ แต่แล้วความพยายามของปัญญาชนจีน
ในสมัยนั้นกลับไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ตามปณิธานที่วางไว้ จนต้อง
หันไปทำอักษรจีนให้ง่ายขึ้น (漢字简化) แทน กระทั่งหลังสงครามกลางเมือง
ระหว่างจีนคณะชาติและจีนคอมมิวนิสต์ในปี 1949 ภารกิจการปฏิรูปอักษร
ยังได้รับการสานต่อทั้งในจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวัน แต่ด้วยบริบททาง
การเมืองและการดำเนินงานที่แตกต่างกัน สุดท้ายจึงส่งผลให้ฝ่ายจีน
แผ่นดินใหญ่ประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อ ส่วนไต้หวันกลับไปใช้อักษรจีน
ตัวเต็มดั้งเดิม

Keywords:

Chinese,
traditional characters,
simplified characters,
Chinese character revolution

Abstract

This article aims to present a brief history of the Chinese characters revolution which led to the use of simplified characters in mainland China and traditional characters in Taiwan until the present day. An analysis of secondary sources was conducted and it was found that the use of both simplified and traditional characters as mentioned initiated from the same cause. In other words, according to the need of elevating the literacy rate of the Chinese to the more advanced literate countries level, the revolution began from the ideological trend of the Chinese character termination, as well as Chinese romanization. Nevertheless, the resolution of the intellectuals at that period was unable to be realized. Thus, the goal of revolution finally shifted to the simplification of the Chinese characters instead. After the end of the civil war between the Kuomintang-led government and forces of the Chinese Communist party in 1949, the mission for the research to find the romanization system for Chinese by both the Communist party and the Republic of China was conducted in distinctive ways until it ended up with the declaration for the official use of simplified characters with Pinyin in mainland China and the termination of character simplification and bringing back the traditional characters.

1. บทนำ

การปฏิรูป เปิดประเทศและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของจีน จนสามารถพัฒนาตนเองขึ้นมาเป็นมหาอำนาจและมีบทบาทมากขึ้นในเวทีโลกในปัจจุบันส่งผลให้กระแสความนิยมการเรียนภาษาจีน (中文熱) นั้นมีมากขึ้นติดมาเป็นเงาตามตัว ในการส่งเสริมภาษาจีนให้แผ่ขยายไปทั่วโลกนั้นรัฐบาลจีนได้ก่อตั้งองค์กรส่งเสริมการเรียนรู้อักษรจีนที่มีชื่อว่า “ฮั่นป๋ัน” (漢辦)¹ ทั้งยังก่อตั้งองค์กรในกำกับให้กระจายตัวอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วโลก ภายใต้ชื่อว่า “สถาบันขงจื่อ” (孔子學院) อันมีพันธกิจหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้อักษรจีนในระบบของสาธารณรัฐประชาชนจีน จนถึงว่าประสบความสำเร็จมากขึ้นเรื่อย ๆ จากความสำเร็จในส่งเสริมการศึกษาด้านภาษาจีนแก่สถานศึกษาทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย ทำให้ผู้เรียนชาวไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันคุ้นเคยกับภาษาจีนตามแบบแผนของสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมไปถึงตำราเรียนภาษาจีนที่จัดพิมพ์โดยใช้ “อักษรจีนตัวย่อ” (簡體字 simplified Chinese characters)² และระบบการถอดเสียงหรือสัทอักษรจีนที่ใช้ระบบอักษรโรมันในการถอดเสียงที่มีชื่อเรียกว่า “พินอิน” มากกว่าอักษรจีนแบบขนบเดิมหรือ “อักษรจีนตัวเต็ม” (繁體字 traditional Chinese characters) ที่ใช้ในเอกสารจีนโบราณมาตั้งแต่อดีต รวมทั้งยังคงใช้ในไต้หวัน มาเก๊า ฮองกง รวมไปถึงชุมชนชาวจีนโพ้นทะเลต่าง ๆ ปรากฏการณ์ที่มีการใช้ทั้งอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อไปพร้อมกันอย่างที่พบเห็นกันในปัจจุบันนั้นมีประวัติความเป็นมาอยู่เบื้องหลังที่วงการการเรียนสอนภาษาจีนในประเทศไทยไม่ค่อยกล่าวถึงกันมากนัก ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นเรื่องที่ผู้ศึกษาภาษาจีนควรทำความเข้าใจ แต่เพื่อกำหนดกรอบในการศึกษา บทความนี้จะอภิปรายแค่เพียงประวัติและภูมิหลังของการปฏิรูปอักษรจีนในสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐจีน (ต่อไปนี้จะใช้คำว่าจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันเพื่อให้เข้าใจง่าย) เนื่องจากทั้งสองจีนเป็นตัวแทนของการขั้วเดียวกันทางอุดมการณ์ทางการเมืองจนมีผลต่อนโยบายทางภาษาและนำไปสู่การตัดสินใจเลือกใช้อักษรจีนตัวเต็มหรืออักษรจีนตัวย่อในที่สุด

หากจะกล่าวโดยสังเขป การเกิดขึ้นและแบ่งแยกระบบอักษรจีนเป็นอักษรจีนตัวเต็มและอักษรจีนตัวย่อนั้น มีปัจจัยทางสังคมและการเมืองอยู่เบื้องหลังที่นับตั้งแต่ความพยายามปฏิรูปภาษาและอักษรจีนในฐานะวัฒนธรรมของจีนที่ปัญญาชนจีนในยุคศตวรรษที่ 19 เห็นว่าเป็นทั้งความอ่อนด้อยและอุปสรรคในการพัฒนาชาติจีนให้เท่าทันและหลุดพ้นจากความอับคตที่ถูกกดขี่จากชาติตะวันตกเรื่อยมา แต่ว่าการปฏิรูปอักษรอาจมองได้ว่าเดินมาถึงทางตันเมื่ออักษรจีนตัวย่อนั้นมิได้เป็นผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายที่วางไว้ และเกิดการวิพากษ์วิจารณ์

¹ ในบทความนี้ผู้เขียนจะใช้การถอดเสียงภาษาจีนโดยอ้างอิงจากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีนและภาษาอินดี ฉบับลงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2549

² อักษรจีนตัวย่อ เขียนเป็น “简体字” แต่ในบทความนี้ผู้เขียนจะใช้เป็นระบบอักษรจีนตัวเต็มทั้งบทความ

จากสังคมจีนทุกหนแห่ง ขณะเดียวกันการพัฒนาอักษรจีนตัวย่อหลังจากมีการแบ่งแยก
อุดมการณ์ระหว่างฝ่ายจีนคณะชาติและฝ่ายคอมมิวนิสต์ ขบวนการปฏิรูปอักษรจีนตัวย่อนั้น
ก็ยังคงต่างคนต่างทำและกลายเป็นการแข่งขันทางการเมือง กระทั่งจบลงด้วยฝ่ายจีนคอมมิวนิสต์
กำหนดอักษรจีนตัวย่อเป็นอักษรทางการ ในขณะที่ฝ่ายจีนคณะชาติที่กลับลำไม่เห็นว่าอักษร
จีนตัวย่อมีประโยชน์ เป็นการทำลายรากเหง้าทางวัฒนธรรมของจีนด้วยความหลงเชื่อ
อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ จนเกิดการแบ่งแยกและกลับไปใช้อักษรจีนตัวเต็มเช่นเดิมเรื่อยมา
จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะได้อภิปรายในรายละเอียดต่อไป แต่ก่อนอื่น เพื่อให้เข้าใจที่มาที่ไปที่ละ
ขั้นตอน ผู้เขียนขอเริ่มอภิปรายถึงประวัติความเป็นมาตั้งแต่จุดเริ่มต้นการปฏิรูปอักษรก่อน
ดังนี้

2. การรุกคืบของจักรวรรดินิยมกับการปฏิรูปอักษรจีน

2.1 เปลี่ยนอักษรจีนเป็นระบบสัทอักษร : มูลเหตุจากความไม่เชื่อมั่นใน วัฒนธรรมจีน

การที่จีนไม่สามารถต้านทานการรุกรานของลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกได้ นับหนึ่งนั้น
ถือเป็นสิ่งสะท้อนถึงความอ่อนแอของจักรวรรดิจีนภายใต้การปกครองของราชสำนักชิง อีกทั้ง
ยังถือเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวจีนโดยเฉพาะหมู่ปัญญาชนตื่นตัวและลุกขึ้นมาเรียนรู้วิทยาการ
ตะวันตกจนเกิดเป็น “ขบวนการเรียนรู้ตะวันตก” (洋務運動, 1861-1895) ขึ้น เมื่อจีนต้องพ่ายแพ้
สงครามกับญี่ปุ่นยังเป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงความอ่อนแอของจีนจนเป็นสิ่งที่กระตุ้นรั้าให้
ราชสำนักชิงภายใต้การปกครองของจักรพรรดิฉางชวี่ (光緒) (ฉางสู) ทำการปฏิรูปครั้งใหญ่
โดยการนำของคังโหย่วเหวย (康有為) และเหลียงฉีเซา (梁啟超) แต่ก็ทำได้เพียงร้อยสี่วัน
ก็มีอันต้องล้มเหลว ซึ่งนักประวัติศาสตร์เรียกการปฏิรูปครั้งนี้ว่า “การปฏิรูปร้อยวัน” (百日維新)
หรือ “การเปลี่ยนระบอบปู้ชวี่” (戊戌變法)

หนึ่งในประเด็นสำคัญของการปฏิรูปที่เหล่าปัญญาชนหัวก้าวหน้าให้ความสนใจ คือ
การปฏิรูปตัวอักษรซึ่งถือเป็นการปฏิรูปทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง โดยมีเหตุผลสำคัญ คือ
อักษรจีนเป็นอุปสรรคที่ทำให้ชาติจีนไม่สามารถพัฒนาให้เจริญทัดเทียมชาติตะวันตก เพราะ
ตัวอักษรจีนนั้นเรียนรู้และจดจำได้ยากกว่าระบบสัทอักษรหรือระบบสะกดคำที่ชาวตะวันตกใช้
ดังนั้นปัญญาชนกลุ่มดังกล่าวจึงมองว่าอักษรจีนเป็น “ตัวการ” สำคัญที่ฉุดรั้งการศึกษาจีนไม่ให้
เจริญและแผ่ขยายไปสู่ประชาชนในวงกว้าง และมีเพียงการถอดรื้ออักษรจีนแล้วพัฒนาระบบ
สัทอักษรภาษาจีนขึ้นมาเท่านั้นจึงจะนำมาซึ่งการเพิ่มอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชาชนจีน
จนไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมอารยประเทศ ดังเช่น เหลียงฉีเซา (梁啟超) เคยกล่าวไว้ว่า

“ 國惡乎強？民智斯國強矣！民惡乎強？盡天下人而讀書而識字，斯民智矣！”

(Liang, 1896 อ้างถึงใน Li, 2006, p. 2)

“ชาติที่ย่ำแย่จะแข็งแกร่งได้อย่างไรนั้น ประชาชนฉลาดชาติจึงแข็งแกร่งได้ ประชาชนหยาบช้าจะเก่งกล้าได้อย่างไร มีเพียงการที่ประชาชนได้เรียนและรู้หนังสือเท่านั้น ประชาชนจึงจะมีปัญญาขึ้นมาได้”

เหตุผลในการปฏิรูปอักษรเพื่อการพัฒนาให้เท่าทันอารยประเทศนั้นแล้วจะมีความสมเหตุสมผลที่จะผลักดันให้เกิดการพัฒนาสู่ความเป็นชาติจีนอารยะ เพราะกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าสมัยนั้นได้เล็งเห็นถึงความล้าหลังในด้านการศึกษาภาคบังคับของประชากรอันเป็นต้นตอของปัญหา แต่คำถามสำคัญคือ การแก้ปัญหาคืออ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และพัฒนาการศึกษาภาคบังคับด้วยการเปลี่ยนแปลงระบบอักษรที่ใช้สืบทอดกันมาช้านานนั้นใช่ทางแก้ปัญหาคือจริงหรือไม่ แม้ว่าหนทางดังกล่าวมีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่ความต้องการที่จะปฏิรูปสังคมจีนให้เป็นไปตามแบบตะวันตกกลับทำให้กลุ่มปัญญาชนมองว่าอักษรจีน ภาษาจีนโบราณและการศึกษาแบบดั้งเดิมคือมรดกทางวัฒนธรรมศักดิ์สิทธิ์ตามแนวคิดขงจื้อที่หยิ่งรักความเลวร้ายเอาไว้ในสังคม³

กระแสแนวคิดดังกล่าวได้นำไปสู่ความพยายามริเริ่มการปฏิรูปอักษรจีนจากความเป็นสัญลักษณ์แทนพยางค์และความหมายโดยไม่บอกเสียงอ่านสู่ระบบสัทอักษรอันถือเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูปอักษรจีนเพื่อนำชาติไปสู่ความทันสมัย โดยมีปัญญาชนผู้ริเริ่มแนวคิดคือ หลู่จ้วงจาง (盧戇章, 1854-1928) ได้คิดค้นระบบสัทอักษรที่มีลักษณะคล้ายภาษาละตินเป็นครั้งแรก รวมทั้งเขียนหนังสือที่มีชื่อว่า “《一目了然初階》” (ขั้นแรกเข้าใจในพริบตา) (1892) ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดปฏิรูปอักษรจีนใหม่ แผนสัทอักษรใหม่ชุดแรกใน

³ แนวความคิดที่มองว่าปรัชญาขงจื้อ รวมทั้งระบบการศึกษาและระบบวัฒนธรรมที่ถูกวางรากฐานไว้ในสังคมจากปรัชญาขงจื้อเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาจีนไปสู่ความทันสมัยนั้นเริ่มก่อตัวขึ้นหลังจากที่จีนแพ้สงครามต่อต้านญี่ปุ่น (甲午戰爭, 1894-1895) โดยมีกลุ่มปัญญาชนรุ่นแรกในขบวนการไต้เก้ เทียนฟู (嚴復) (1853-1921) คังโหย่วเหวย (康有為) (1858-1927) ถานซื่อถง (譚嗣同) (1865-1898) และเหลียงฉีเซา (梁啟超) (1873-1929) โดยแนวคิดของปัญญาชนยุคแรกยังไม่ได้ปฏิเสธปรัชญาขงจื้อและวัฒนธรรมจีนทั้งระบบ แต่มุ่งเน้นการศึกษาทำความเข้าใจแนวคิดตะวันตก ตีความแนวคิดปรัชญาขงจื้อใหม่ วิพากษ์ส่วนที่คิดว่า เป็นปัญหาและเสนอให้ชาวจีนศึกษาแนวคิดจรรยาบรรณ เรียนรู้คัมภีร์โบราณให้แตกฉานต่อแก่ ส่วนแนวคิดปฏิรูปวัฒนธรรมจีนแบบถอนรากถอนโคน หรือเหมารวมว่าวัฒนธรรมจีนคือภัยร้ายของการพัฒนาจีนนั้น เริ่มเป็นกระแสในช่วงขบวนการ 4 พฤษภาคม ค.ศ. 1919 ซึ่งหลินยวี่เซิง (林毓生) ให้นิยามว่าเป็นแนวคิดแบบเหมารวม (整體主義 totalism) หรือ “การต่อต้านชนแบบเหมาเซ่ง” (全盤反傳統) รายละเอียดโปรดอ่าน: Lin, Y. 林毓生. (2020). 《中國意識的危機: 五四時期激烈的反傳統主義》. 聯經.

แม้การปฏิรูปร้อยวันและระบบสัทอักษรที่นำเสนอโดยหลู่จ้วงจางจะไม่ประสบความสำเร็จ ทว่าได้จุดประกายให้มีการสานต่อแนวคิดการปฏิรูปในเวลาต่อมา โดยเฉพาะขบวนการวัฒนธรรมใหม่ (新文化運動) ใน ค.ศ. 1915 จนกระทั่งยุคของขบวนการสี่พฤษภาคม (五四運動) (4 พฤษภาคม 1919) นั้น กระแสการโจมตีวัฒนธรรมจีนคึกฤทธิ์รุนแรงไปทั่วทุกหย่อมหญ้า เมื่อกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าที่ได้รับการศึกษาศาสตร์ตะวันตกออกมาวิพากษ์วิจารณ์วัฒนธรรมดั้งเดิม การศึกษาตามชนบทหลักคึดสำนักขงจื้อ ตลอดจนภาษาและอักษรจีนด้วยอารมณ์ที่โกรธแค้นดุเดือด เช่น หลู่ซวั้น (魯迅) กล่าวโจมตีอักษรจีนเปรียบเหมือน “เชื้อโรคร้าย” และ “อุปสรรค” การพัฒนาชาติที่ต้องกำจัดให้สิ้นซาก เช่นเดียวกับเฉียนเสวียนถง (錢玄同) ก็มองว่า “ถ้าอยากกำจัดแนวคิดขงจื้อก็ต้องกำจัดอักษรจีนก่อน” (Zhou, 2016, p. 291) กระทั่งเกิดเป็นวาทกรรมที่ว่า “อักษรจีนไม่ถูกกำจัดภัยร้ายจักไม่จบสิ้น” (漢字不廢, 大禍不止) อันแสดงให้เห็นความไม่เชื่อมั่น ตลอดจนความภูมิใจในภาษาและวัฒนธรรมจีนอันเป็นรากเหง้าของตน โดยประเด็นดังกล่าวจะได้กล่าวโดยละเอียดในหัวข้อถัดไป

2.2 ปัญญาชนกับแนวคิดปฏิรูปอักษรและระบบสัทอักษรแบบต่าง ๆ

การรุกร้าและกดขี่จากจักรวรรดินิยมตะวันตก นอกจากจะทำให้ชาวจีนมองเห็นถึงข้อด้อยภายในสังคมและวัฒนธรรมของตนจนนำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางดังกล่าวแล้วนั้น วิทยาการตะวันตก โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ที่เข้ามามีอิทธิพลและท้าทายระบบคิดแบบขงจื้อนำไปสู่ความต้องการในสิ่งที่ให้ประโยชน์ในเชิงประจักษ์มากกว่าสิ่งอื่นใด จนนำไปสู่การเหมารวมว่าสัทอักษรของชาวยุโรปเท่านั้นที่เหมาะสมแก่การใช้งานจริง เรียลรู้ได้ง่าย และมีหลักการแตกต่างจากอักษรจีนที่มีลักษณะเป็นสัญลักษณ์แสดงความหมาย (表意文字) เส้นขีดซับซ้อน จำยาก รวมทั้งยังเห็นว่าการเขียนภาษาจีนแบบโบราณไม่อาจสื่อความหมายและบันทึกความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้ ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เหล่าปัญญาชนต่างยกย่องเชิดชูทั้งภาษาและวิทยาการของยุโรปว่าเหนือกว่าจีนในทุก ๆ ด้าน

ภายหลังระบบสัทอักษรของหลู่จ้วงจางที่ล้มเหลว กอปรกับเมื่อกระแสแนวคิดการปฏิรูปอักษรจีนสู่ระบบสัทอักษรได้กระจายไปในวงกว้างในหมู่นักวิชาการและปัญญาชนมากขึ้นจึงทำให้เกิดการเสนอแนวทางต่าง ๆ กันอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม แม้ขบวนการเสนอแนวคิดปฏิรูปอักษรในช่วงปลายราชวงศ์ชิงดูเหมือนมีความคึกฤทธิ์รุนแรง แต่ก็มิได้สร้างแรงกระเพื่อมใด ๆ แก่สังคม เพราะเป็นเพียงขบวนการทางความคิดที่จำกัดอยู่แต่เพียงหมู่ปัญญาชนเท่านั้น (Zhou, 2013, p. 29) แต่ขบวนการดังกล่าวถือเป็นประเด็นถกเถียงสำคัญในประวัติศาสตร์ด้านแนวคิดประการหนึ่งของจีน ในช่วงแรก กระแสแนวคิดการยกเลิกทั้งภาษา รวมทั้งอักษรจีนและใช้ภาษาเอสเปรันโต (Esperanto) หรือศัพท์บัญญัติภาษาจีนที่เรียกว่า “萬國新語” (ภาษาใหม่แห่งนานาชาติ) หรือ “世界語” (ภาษาโลก) แทนนั้น ถือเป็นกระแสแนวคิดหลักแบบยูโทเปียในการปฏิรูปภาษาจีน กล่าวคือ กลุ่มปัญญาชนจีนที่ศึกษาต่อในปารีสกลุ่มหนึ่งได้ร่วมกันจัดทำ

วารสารวิชาการชื่อว่า “ศตวรรษใหม่” (《新世紀》) เพื่อนำเสนอแนวคิดการใช้ภาษาเอสปรันโตแทนภาษาและอักษรจีนโดยเฉพาะ โดยความพยายามในการเชิดชูภาษาเอสปรันโตให้เป็นที่ยอมรับในหมู่คนจีนนั้น ปัญญาชนกลุ่มดังกล่าวใช้วิธีการเขียนบทความโจมตีภาษาและอักษรจีนว่า ทั้ง “ป่าเถื่อน” และ “ล้าหลัง” พร้อมกับกล่าวชื่นชมคุณสมบัติที่มีความเรียบง่าย สวยงามของภาษาเอสปรันโต รวมไปถึงมองว่าอักษรหรือตัวเขียนที่ดีคือระบบสัทอักษรเท่านั้น อีกทั้งยังมั่นใจว่าอักษรจีนหากไม่มีการปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบสัทอักษรย่อมจะต้องถูกกำจัดไปในที่สุด โดยกล่าวอ้างว่า วิทยาการสมัยใหม่ เช่น ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประชากรศาสตร์ จริยศาสตร์ เป็นต้นนั้นได้เกิดการสังเคราะห์ขึ้นโดยได้รับอิทธิพลทางแนวคิดทฤษฎีวิทยาการของชาร์ล ดาร์วินแล้ว อักษรจีนก็ต้องเป็นไปตามแนวคิดนี้เช่นกัน ปัญญาชนที่สนับสนุนแนวคิดกลุ่มดังกล่าว ได้แก่ อู๋จื่อฮุย (吳稚暉) เจียนเสวียนถง (錢玄同) ไช่หยวนผย (蔡元培) หลู่ซวิน (魯迅) เป็นต้น เช่น อู๋จื่อฮุยได้นำเสนอบทความซึ่งมีใจความสำคัญว่าสักวันหนึ่งอักษรจีนต้องถูกกำจัดและภาษาเอสปรันโตต้องเข้ามาแทนที่ ต่อด้วยการนำอักษรของชาติยุโรปมาใช้ ตามด้วยการเพิ่มเสียงอ่านให้แก่อักษรจีน ส่วนเจียนเสวียนถงมองการศึกษาขงจื้อ (孔學) กับอักษรจีนเป็นสองสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ฉะนั้น หากต้องการกำจัดการศึกษาขงจื้ออันล้าหลังต้องกำจัดอักษรจีนไปให้สิ้นซากเช่นกัน

จากประเด็นข้างต้นจะเห็นว่า การเสนอแนวคิดการกำจัดภาษาจีนแล้วใช้ภาษาเอสปรันโตนั้น ไม่ได้มีกระบวนการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ตามหลักวิชาการอย่างแท้จริง แต่กลับวนอยู่กับการเสนอความคิดเห็นเชิงอัตวิสัยด้วย “ความหลงใหล” กับความเป็นตะวันตก จนมองรากเหง้าของตนเองด้อยกว่าอย่างสุดโต่ง รวมทั้งละเลยแนวคิดการปรับสิ่งใหม่ให้เข้ากับสิ่งเดิมที่ตนมีอยู่ จึงนำมาซึ่งแรงต่อต้านจากนักวิชาการฝ่ายอนุรักษ์นิยมอยู่ไม่น้อย เช่น ปี 1908 เกียนเป่ย์หู (田北湖) ได้เสนอบทความคัดค้านการใช้ภาษาเอสปรันโตว่าดินแดน ประชาชน อักษร คือ สามรากฐานของการสร้างชาติ โดยมีอักษรเป็นจิตวิญญาณของชาติ ถ้าหากดินแดน ประชาชนยังคงอยู่เช่นเดิม แต่อักษรกลับไม่เหมือนเดิมแล้ว ดินแดนและประชาชนก็คงไม่ใช่ของชาตินี้อีกต่อไป ส่วนจางไท่เหยียน (章太炎) ได้เขียนบทความตอบโต้แนวคิดการใช้ภาษาเอสปรันโตแทนภาษาจีนไว้ใน “วารสารชาตินิยม” (國粹學報) ปี 1908 ว่าภาษาเอสปรันโตไม่อาจแทนภาษาจีนได้ทั้งในด้านรูปและเสียง เพราะไม่สะดวกต่อการใช้งานของชาวจีน พร้อมเสนอว่าอักษรจีนไม่ได้ยากเกินไปและไม่ใช่อุปสรรคที่จุดรั้งการพัฒนาการศึกษา เพราะว่าการอ่านออกเขียนได้ของประชาชนจะสูงหรือไม่นั้นไม่ได้เกี่ยวกับว่าจะใช้ระบบสัทอักษรหรือไม่ แต่ขึ้นอยู่กับระบบการศึกษา ดังข้อความตอนหนึ่งที่กล่าวไว้ว่า

“...是知國人能偏知文字以否。在強迫教育之有無。不在象形合音之分也...”

(Zhang, 1908, para. 3)

“ประชาชนจะรู้ตัวหนังสือหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับว่ามีการบังคับศึกษาหรือไม่ มีได้อยู่ที่ว่าเป็นอักษรภาพหรือสัทอักษร”

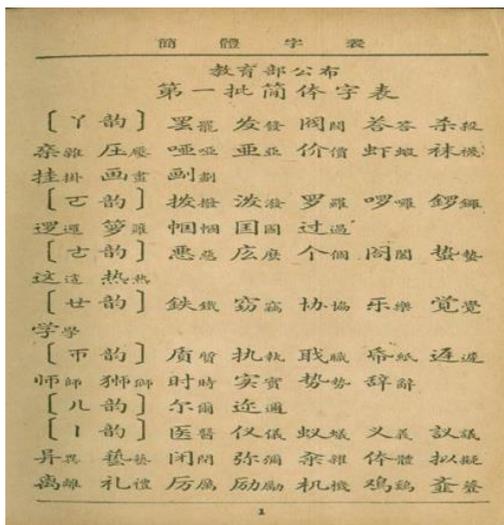
นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดอีกกลุ่มหนึ่งแม้ไม่ได้สนับสนุนการรักษาอักษรจีนเอาไว้ แต่ก็มิได้สนับสนุนการใช้ภาษาเอสปรันโตเช่นเดียวกัน เพราะเห็นว่าเป็นแนวคิดที่สุดโต่งและเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้น เมื่อเข้าสู่ยุคสมัยของขบวนการวัฒนธรรมใหม่ เรื่อยมาจนถึงขบวนการสี่พฤศจิกายน แนวคิดการปฏิรูปอักษรจึงได้เปลี่ยนจากการยกเลิกภาษาจีนอย่างสิ้นเชิงมาสู่การผลักดันยกเลิกการใช้ภาษาจีนโบราณ (文言文) ในการเขียนหนังสือซึ่งสะท้อนวัฒนธรรมของขุนนางปัญญาชนยุคศักดินา ส่งเสริมการเขียนหนังสือโดยใช้ภาษาปาก (白話文) รวมไปถึงการหาสัทอักษรโรมันแทนอักษรจีนจนเกิดเป็นขบวนการสร้างระบบสัทอักษรโรมัน (漢語羅馬化運動) ขึ้น โดยแนวคิดดังกล่าวภายหลังมีกลุ่มปัญญาชนให้การสนับสนุนมากกว่า ได้แก่ เฉินตูซิว (陳獨秀) หรือแม้แต่เจียนเสวียนถิงที่เคยสนับสนุนแนวคิดภาษาเอสปรันโตก็หันมาสนับสนุนแนวคิดนี้

ต่อมา เมื่อแนวความคิดการปฏิรูปอักษรได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐก็พอที่จะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมขึ้นมาบ้าง กล่าวคือ ภายหลังการก่อตั้งสาธารณรัฐจีนขึ้นในปี 1912 จนกระทั่งมีการก่อตั้งคณะทำงานกำหนดเสียงภาษาจีน (讀音統一會) เพื่อหาเสียงของภาษาที่เป็นมาตรฐานเดียวที่จะเชื่อมโยงการปฏิรูปอักษรไปสู่ระบบสัทอักษรต่อไป จากการประชุมของคณะทำงานดังกล่าวได้กำหนดให้ภาษาแมนดารินเป็นภาษาราชการ จึงทำให้ประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับระบบสัทอักษรได้ข้อสรุปว่า จะต้องสร้างระบบสัทอักษรเพื่อบันทึกเสียงอ่านของสำเนียงแมนดารินเป็นหลัก โดยระบบสัทอักษรชุดนี้ เรียกว่า จู๋ยิ่นจื่อหมู่ (注音字母) ซึ่งเป็นการนำส่วนประกอบของอักษรจีนมาสร้างเป็นสัทอักษร แม้ว่าระบบจู๋ยิ่นจื่อหมู่จะเป็นระบบกำกับเสียงที่เกิดขึ้นมาอย่างเป็นรูปธรรม แต่ก็ยังไม่ถือว่าบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างระบบตัวเขียนจีนที่สะกดด้วยอักษรโรมันตามที่กลุ่มปัญญาชนคาดหวัง ภายหลังจึงเป็นไปใช้คำเรียกว่า “จู๋ยิ่นฝู่ห่าว” (注音符號) เพราะกังวลว่าระบบสัทอักษรนี้จะถูกนำไปใช้เป็นระบบเขียนอย่างอิสระ (กรพนิช ตั้งเขื่อนขันท์, 2557, น. 7) นอกจากนี้ ระบบจู๋ยิ่นยังถูกมองว่ายังคงเป็นระบบสัทอักษรที่เรียนรู้ได้ยาก โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับระบบอักษรจีนมาก่อน แม้ระบบจู๋ยิ่นฝู่ห่าวที่ประดิษฐ์ขึ้นจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ปัญญาชนกลุ่มปฏิรูปปลดละความพยายามที่จะคิดค้นระบบสัทอักษรจีนแบบโรมันเพื่อมาใช้ทดแทนอักษรจีน ดังเช่น เจ้าหยวนเร็น (趙元任) ได้เสนอระบบสัทอักษร G.R. และได้รับการรับรองจากรัฐบาล

สาธารณรัฐจีนในปี 1928 แต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับจากสังคมจีนแต่อย่างใด จนต่อมาในปี 1930 ภายใต้ความร่วมมือระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนกับนักภาษาศาสตร์ชาวรัสเซีย ได้ประดิษฐ์ตัวอักษรที่เรียกว่า “Sin Wenz” (新文字) เพื่อให้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างชาวจีนที่ลี้ภัยในโซเวียต ข้อดีของระบบดังกล่าวคือไม่แบ่งเสียงวรรณยุกต์ และไม่อ้างอิงกับสำเนียงภาษาแมนดารินจึงสามารถปรับให้เข้ากับภาษาจีนสำเนียงท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ภาษาแคว้นตุง ภาษาเซียงไฮ้ เป็นต้น รวมทั้งความง่ายที่มีมากกว่าระบบอื่น จึงได้รับความสนใจจากสังคมจีนอย่างมาก แต่ก็ถูกโจมตีเนื่องจากความกำกวมในตัวระบบและไม่สนับสนุนแนวคิดการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในชาติจีน จึงถือว่าระบบดังกล่าวท้ายที่สุดแล้วก็ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงแก่ภาษาจีนเช่นกัน

ภาพที่ 3

รายการอักษรจีนตัวย่อชุดที่ 1 ฉบับปี 1935 หน้า 1

หมายเหตุ. จาก <https://zh.wikipedia.org/wiki/第一批简体字表>

เห็นได้ว่า ความพยายามของปัญญาชนในการคิดค้นสัทอักษรมาแทนอักษรจีนตลอดเวลา 30 กว่าปีนั้น ไม่มีวิ้วแววที่จะบรรลุเป้าหมายได้เลย ด้วยเหตุนี้ เมื่อแนวคิดการยกเลิกอักษรจีนและปฏิรูปอักษรเป็นแบบสัทอักษรโรมันมีท่าทีที่จะมาถึงทางตัน จึงเกิดกระแสแนวคิดปฏิรูปอักษรในอีกทิศทางหนึ่ง คือ การทำอักษรจีนให้ง่ายขึ้นแทนที่จะเปลี่ยนระบบตัวเขียนไปอย่างถอนรากถอนโคนด้วยการนำรูปย่อของอักษรจีนที่มีอยู่แต่เดิม เช่น อักษรเขียนหวัด อักษรรูปแบบพื้นบ้าน เป็นต้น มาใช้แทนรูปแบบอักษรทางการที่ใช้อยู่โดยมีเจี้ยนเสวี่ยนถง เป็นแกนนำ ซึ่งถือแนวคิดการพัฒนาอักษรจีนตัวย่อครั้งแรกในประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่จำนวน 324 ตัวอักษร ในปี 1935 อย่างไรก็ตาม แม้การปฏิรูปอักษรจีนตัวย่อจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสาธารณรัฐจีน แต่ก็ยังคงหนีไม่พ้นกระแสต่อต้านและการไม่ยอมรับจากสังคมจนไม่สามารถที่จะเดินต่อไปได้เช่นเคย โดยเฉพาะการต่อต้านจากวงการศึกษาที่มีนักวิชาการออกมาให้เหตุผลว่า การศึกษาอักษรจีนตัวย่อนั้นจะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาความรู้จากตำราโบราณที่บันทึกด้วยอักษรขงเบ้งดั้งเดิม และเป็นภาระแก่ผู้เรียนที่ต้องเรียนรู้และจดจำอักษรทั้งสองระบบอันย้อนแย้งกับเจตนารมณ์การปฏิรูปอักษรที่มีมาแต่เดิม รวมไปถึงวงการสื่อสารสิ่งพิมพ์ที่ต้องได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการต้องลงทุนเปลี่ยนแทนพิมพ์ใหม่ทั้งหมด จึงทำให้รัฐบาลสาธารณรัฐจีนในขณะนั้นต้องมีการระงับการใช้ในวันที่ 5 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1936 จนกระทั่งเกิดสงครามกลางเมืองระหว่างจีนคณะชาติกับจีนคอมมิวนิสต์จนถึงสงครามต่อต้านญี่ปุ่น การกิจการพัฒนาอักษรจีนตัวย่อของรัฐบาลสาธารณรัฐจีนจึงจำต้องหยุดชะงักไปจนกระทั่งถูกนำมาปิดฝุ่นอีกครั้งเมื่อมีการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยฝ่ายจีนคอมมิวนิสต์

3. การส่งเสริมจากรัฐบาลคอมมิวนิสต์ : การปฏิรูปที่คืบหน้าหรือแค่พายเรือในอ่าง

เมื่อการปฏิรูปในระยะคล้ำทางในช่วงก่อนปี 1950 ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นไม่ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ ไม่สามารถพัฒนาระบบสัทอักษรโรมันที่ตกผลึกเพียงพอจนทดแทนอักษรจีนได้อย่างสมบูรณ์และเป็นที่ยอมรับกันทั่วทั้งสังคม แต่กลับกลายเป็นการออกแผนกำหนดอักษรจีนตัวย่อชุดแรก แต่ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมจนต้องยกเลิกไปในที่สุด อย่างไรก็ตาม ความพยายามที่จะปฏิรูปอักษรก็ยังคงได้รับการสานต่อจนมาถึงยุคสาธารณรัฐประชาชนจีนในเวลาต่อมา

หลังจากชัยชนะของพรรคคอมมิวนิสต์และก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี 1949 เหมาเจ๋อตง (毛澤東) ก็ยังคงสนับสนุนแนวคิดการปฏิรูปอักษรจีนไปสู่ระบบสัทอักษรดังเช่นในอดีตโดยให้อู๋ยวี่จาง (吳玉章) เป็นแกนนำในคณะทำงานโดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การยกระดับอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชาชนชาวจีนที่ยังคงอยู่ในระดับต่ำในขณะนั้น รวมไปถึงเป้าหมายที่สะท้อนนัยสำคัญด้านแนวคิดทางการเมือง กล่าวคือ อิทธิพลจากนโยบาย

“การสร้างเอกภาพทางภาษา” (語文同化) จากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งสหภาพโซเวียตที่มีจุดมุ่งหมายเชิงอุดมคติหนึ่ง คือ ต้องการให้ทุกชนชาติใช้ภาษาเดียวกันและกำจัดภาษาท้องถิ่นอันแสดงถึงผลสำเร็จของการเผยแผ่ลัทธิคอมมิวนิสต์⁴ ฉะนั้น แนวคิดปฏิรูปอักษรจีนในยุคของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นนอกจากเป้าหมายเพื่อการพัฒนาจีนให้ทัดเทียมอารยะประเทศตะวันตกด้วยการพยายามถอดรื้อรากเหง้าทางวัฒนธรรมจีนแล้ว อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ที่เข้ามามีอิทธิพลทางการเมืองได้เข้ามาสอดคล้องกับขบวนการปฏิรูปอักษรจีนที่ปัญญาชนยุคก่อนหน้าได้ดำเนินการไว้อย่างพอดี แนวคิดการปฏิรูปอักษรจีนภายใต้การสนับสนุนของพรรคคอมมิวนิสต์จึงเป็นภารกิจที่พ่วงติดมากับการรับใช้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์ที่มองการสร้างเอกภาพทางภาษาและวัฒนธรรมเป็นตัวช่วยให้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์หยั่งรากลึกได้ในประเทศจีน

การปฏิรูปในระยะดังกล่าวได้อาศัยการถอดบทเรียนในอดีตและกำหนดหลักการการทำงานไว้อย่างค่อนข้างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ในช่วงการรอคอยการตกผลึกทางความคิดของระบบสัทอักษรจีนที่สมบูรณ์นั้น การทำอักษรจีนให้ง่ายลง (漢字簡化) และแผนสัทอักษรได้ถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ พร้อมทั้งการส่งเสริมภาษาจีนกลางเป็นภาษาราชการก่อนเพื่อให้ระบบสัทอักษรใหม่ที่อ้างอิงจากเสียงภาษาจีนกลางไม่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมและเผยแพร่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Zhan, 2003, p. 1) ทำให้การปฏิรูปอักษรจีนภายใต้การสนับสนุนเต็มที่จากรัฐบาลเป็นภารกิจที่มืองค์การหรือเจ้าภาพรับผิดชอบอย่างชัดเจนมากกว่าการปฏิรูปในยุคก่อนหน้าดังที่กล่าวไว้ข้างต้น โดยระยะเริ่มต้น (ค.ศ. 1949-1955) ภารกิจส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการเริ่มก่อตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาหาระบบสัทอักษรที่เหมาะสมจะเป็นระบบตัวเขียนใหม่ โดยคณะทำงานชุดแรกมีชื่อว่า “คณะทำงานปฏิรูปอักษร” (文字改革協會) (ค.ศ. 1949) มีพันธกิจหลักคือการเสนอแนวทางการปฏิรูปนำร่องด้วยการส่งเสริมการใช้อักษรจีนตัวย่อรวบรวมอักษรจีนที่ใช้บ่อย กำหนดเอกภาพการใช้อักษรต่างรูป (異體字) รวมไปถึงการเปลี่ยนอักษรที่มีความถี่การใช้น้อยให้มาเป็นสัทอักษรแทนนอกจากนั้นยังได้ทำการทดลองคิดค้นสัทอักษรจีนด้วยอักษรละติน แต่ก็ยังคงไม่ประสบความสำเร็จเช่นเดิม จนต้องเปลี่ยนหนทางไปเป็นการศึกษาหาระบบสัทอักษรของตนเอง จึงเป็นเหตุให้ต้องมีการเปลี่ยนคณะทำงานชุดใหม่

⁴ จากอุดมการณ์ดังกล่าว การสร้างเอกภาพทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นต้องสร้างเอกภาพของภาษาชนชาติแล้วเปลี่ยนมาใช้ภาษาประจำอาณาบริเวณ เพื่อการไปสู่ผลสำเร็จสุดท้ายคือการมีภาษาโลกร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งโซเวียตจึงได้เกิดขบวนการภาษารัสเซียฉบับอักษรละตินขึ้นในปี 1917 เพื่อให้เป็นอักษรที่บังคับใช้ในกลุ่มประเทศในสหภาพที่ไม่ได้ใช้ภาษารัสเซียให้เรียนรู้ภาษารัสเซียได้ และถูกกลืนกลายเป็นที่สุด เมื่อคอมมิวนิสต์จีนรับแนวคิดดังกล่าวเข้ามา จึงรับอุดมการณ์ภาษาโลกมาด้วย ดังนั้น การยกเลิกอักษรจีนเพื่อเปลี่ยนเป็นอักษรโรมันก็ถือเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์ภาษาโลก รายละเอียดโปรดอ่าน Wang, X. 汪學文 (1984). 《中共文字改革之演變與結局》. 國立政治大學國際關係研究中心, pp. 40-66. และ Qi, T. 元婷婷. (2009). 從中共漢字改革歷史看簡化字. 《師大學報: 語言與文學類》, 54(2), p.108.

ได้แก่ คณะกรรมการวิจัยการปฏิรูปอักษรแห่งชาติ (中國文字改革研究委員會) (ค.ศ. 1952) และคณะกรรมการปฏิรูปอักษรแห่งชาติ (中國文字改革委員會) (ค.ศ. 1954) ตามลำดับ ภายใต้โจทย์ที่ประธานเหมาเจ๋อตงให้มาว่า “ห้ามหลุดออกจากสภาพความเป็นจริงและแยกตัวจากประวัติศาสตร์” (不能脫離實際, 隔斷歷史) ซึ่งจุดนี้ผู้เขียนตีความว่านั่นหมายถึงอักษรหรือตัวเขียนชุดใหม่แทนที่อักษรจีนเดิมนั้นต้องสะท้อนอัตลักษณ์ของระบบตัวเขียนภาษาจีนและสะท้อนให้เห็นพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในขณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ในทางภาษาศาสตร์เห็นว่าเมื่อภาษาเป็นผลผลิตทางสังคมประเภทหนึ่งที่ต้องใช้ระยะเวลาในการตกผลึกโดยคนในสังคมเอง แต่เมื่ออักษรจีนซึ่งผ่านการใช้และตกผลึกเป็นระบบตัวเขียนที่สมบูรณ์เฉพาะตัวมาตลอดเวลาหลายพันปีจะมีการปรับเปลี่ยนระบบใหม่ผ่านกลไกรัฐเพียงอย่างเดียวโดยที่ไม่ทิ้งอัตลักษณ์ภาษาจีน ไม่หลุดจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และได้รับการยอมรับจากคนในสังคมจีนที่กระจายอยู่ทั่วทุกมุมโลกได้อย่างไร เหตุผลดังกล่าวจึงสะท้อนให้เห็นถึงผลสุดท้ายที่ล้มเหลวของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ไม่อาจพัฒนาระบบสัทอักษรแทนอักษรจีนที่สมบูรณ์ได้ แต่มีผลงานออกมาแบบลูกผีลูกคน กล่าวคือ ทำได้เพียงการพัฒนาระบบสัทอักษรพินอินกำกับเสียงภาษาจีนและมีอักษรจีนตัวย่อมาแทนที่อักษรจีนตัวเต็มตามชนบดั้งเดิม ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

คณะกรรมการปฏิรูปอักษรแห่งชาติดังกล่าวได้นำความคิดที่คณะทำงานปฏิรูปอักษรทำไว้มากำหนดเป็นแผนเพื่อนำเสนอต่อรัฐบาล ได้แก่ แผนอักษรจีนตัวย่อ (漢字簡化方案) แผนสัทอักษรแบบพินอินซึ่งสามารถตั้งตัวนักวิชาการคนสำคัญ คือ โจวโฮ่วกวาง (周有光) เข้ามาร่วมในคณะกรรมการปฏิรูปจนทำให้ระบบสัทอักษรพินอินแบบที่ใช้กันอยู่เช่นปัจจุบันสำเร็จลงได้ในปี 1955 รวมไปถึงการวิจัยและส่งเสริมการสอนภาษาจีนกลางให้กลายเป็นภาษากลางทั่วประเทศ ต่อมาในช่วง ค.ศ. 1956-1965 สิ่งที่คณะกรรมการชุดต่าง ๆ ได้วางแผนวิจัยและพัฒนาได้มีการอนุมัติและประกาศใช้โดยรัฐ แม้ยังไม่สามารถที่จะค้นหาอักษรจีนตามแบบสัทอักษรโรมันที่เหมาะสม แต่ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1956 ได้อนุมัติแผนการปฏิรูปโดยจัดพิมพ์ตารางรวมอักษรจีนตัวย่อ (簡化字總表) ตารางแบบพิมพ์อักษรจีนที่ใช้ทั่วไป (印刷通用字形表) ปรับชื่อสถานที่ต่าง ๆ จากอักษรจีนตัวเต็มมาเป็นอักษรจีนตัวย่อ กำหนดระบบวิธีการค้นตัวอักษรจากพจนานุกรม อีกทั้งยังประกาศให้หนังสือพิมพ์ทุกฉบับเปลี่ยนชนบการเขียนภาษาจีนใหม่จากการเขียนแนวตั้งและอ่านจากขวาไปซ้ายมาเป็นแบบเขียนแนวนอนและอ่านจากซ้ายไปขวาที่สากลนิยม อย่างไรก็ตาม หลังจากการประกาศใช้สัทอักษรพินอินและตารางรวมอักษรจีนตัวย่อแล้วก็ไม่มีการพัฒนาต่อไปสู่การหาสัทอักษรแทนอักษรจีนตามเป้าหมายและปณิธานเดิมที่วางไว้อีก เพราะนับตั้งแต่ ค.ศ. 1977 หลังจากสิ้นสุดการปฏิวัติวัฒนธรรมภารกิจของคณะกรรมการปฏิรูปอักษรก็มีเพียงการปรับปรุงแก้ไขตารางรวมสัทอักษรจีนและประกาศใช้ตารางรวมฉบับปรับปรุงในปี 1986 เท่านั้น พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อคณะกรรมการปฏิรูปอักษรจีนแห่งชาติเป็น “คณะกรรมการกิจการภาษาและอักษรแห่งชาติ” (國家語言文字工

作委員會) ในปีเดียวกัน ตามมาด้วยการผ่าน “กฎหมายว่าด้วยภาษาและอักษรที่ใช้โดยทั่วไป” (《國家通用語言文字法》) อันมีสาระหลักคือ การกำหนดให้ภาษาจีนกลางและอักษรจีนตัวย่อในการติดต่อราชการและสื่อสารทั่วไป รวมไปถึงคุ้มครองให้ภาษาถิ่น อักษรจีนตัวเต็มและอักษรต่างรูปให้อยู่ควบคู่กันไป อันเป็นสัญญาณแสดงถึงการหยุดชะงักของภารกิจปฏิรูปอักษรจีนที่พยายามมาอย่างเนิ่นนาน

พันธกิจการปฏิรูปอักษรจีนภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขันดูเหมือนว่าจะดำเนินไปอย่างรวดเร็วเกินกว่าในยุคขบวนการวัฒนธรรมใหม่ แต่ก็ยังคงดูเหมือนว่าจะถูกการวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนักในวงนักวิชาการ⁵ ซึ่งประเด็นที่ถูกโจมตีดูเหมือนจะไม่แตกต่างจากยุคก่อนหน้าเช่นเดิม เช่น อักษรจีนไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาและไม่ได้ยากหากมีการศึกษาอย่างมีกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสม รวมไปถึงข้อวิพากษ์ที่ว่า อักษรจีนตัวเต็มที่ใช้มาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษนั้นไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อเรื่องการอ่านออกเขียนได้แต่ประการใด อีกทั้งยังการเปลี่ยนมาใช้อักษรจีนตัวย่อยังเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาตำราคัมภีร์หรือวรรณกรรมโบราณ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การประกาศใช้สัทอักษรพินอินและตารางรวมอักษรจีนตัวย่อนั้นตามทฤษฎีของผู้เขียนเห็นว่า หากมองเป็นผลสำเร็จของการปฏิรูปอักษรแล้วเป็นผลผลิตของนักวิชาการที่เอื้อต่อการใช้ภาษาจีนในยุคหลัง เช่น การมีสัทอักษร

---

⁵ หลินว่านจิง (林萬菁) (Lin, 1993) ได้สังเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดของอักษรจีนตัวย่อไว้ 4 ประการ คือ

1. อักษรที่ทำการย่อแล้วหลายตัวเหมือนจะเป็นการอักษรต่างรูป (異體字) ที่เพิ่มภาระในการจดจำมากขึ้น เช่น 汉(漢)、义(義)、极(極)、丛(叢) เป็นต้น โดยเฉพาะเมื่อเรียนตัวเต็มหรือตัวย่อมาก่อนหน้าแล้ว ย่อมเป็นอุปสรรคเมื่อต้องอ่านข้อมูลที่ใช้อักษรต่างระบบกัน

2. อักษรที่ทำการย่อแล้วสูญเสียความเชื่อมโยงด้านความหมายและรูปอักษรเพี้ยนไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง เช่น 麵 (บะหมี่) ย่อเป็น 面 ซึ่งในที่นี้ทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบที่ใช้บอกเสียง (音符) แต่ถ้าเป็นอักษรจะหมายถึงหน้า (臉) ซึ่งขาดความเชื่อมโยงด้านความหมาย เพราะไปตัดส่วนประกอบข้าง (偏旁) ที่บอกความหมายอย่าง “麥” (ข้าวสาลี) ออกไป เป็นต้น

3. การย่อส่วนประกอบข้างจากของเดิมเป็นของใหม่ได้ทำลายขนบทฤษฎีการสร้างอักษรทั้ง 6 ประการ (六書) เช่น กรณีของ 又 ตามความหมายโบราณหมายถึงมือเท่านั้น แต่ได้ถูกนำไปเป็นส่วนประกอบตัวอักษรอื่น ๆ ที่มีความหมายไม่เชื่อมโยงกับมือเลย ตัวอย่างเช่น 欢、叔、劝 (又 ใช้แทน 霍) 邓 (又 ใช้แทน 登) 难、艰、汉 (又 ใช้แทน 美) / 凤 (又 ใช้แทน 鳥) เป็นต้น

4. กฎการสร้างอักษรตัวย่อไม่สามารถสั่นไหวประยุกต์กับการสร้างอักษรทั้งระบบ หรือไม่สามารถทำให้ผู้นิยมตามกฎได้ แต่มีกรณียกเว้นอยู่จำนวนมาก ยกตัวอย่าง 鄰 กับ 隣 ซึ่งมี 粦 เป็นส่วนประกอบที่ใช้บอกเสียงนั้นได้ย่อกัน 邻 กับ 隣 แต่อักษรที่มีส่วนประกอบที่บอกเสียงเหมือนกัน อย่างเช่น 麟 (麒麟 qílín กิเลน) หรือ 磷 (磷火 línhuǒ ฟอสฟอรัส) ตัวย่อกลับไม่ทำให้เป็น 麀令 และ 火令 ตามลำดับ หรือเช่นเดียวกันกับอักษร 燦 (燦爛 cànlan รุ่งโรจน์) และ 璨 (璀璨 cuìcàn สว่างจ้า) นั้น 燦 ย่อเป็น 灿 แต่ 璨 กลับไม่ย่อกัน 璨 เป็นต้น รายละเอียดโปรดอ่านศึกษาตามรายการอ้างอิงที่ระบุไว้ท้ายบทความ

พินอินกำกับเสียงภาษาจีนนั้นช่วยอำนวยความสะดวกแก่การเรียนรู้ภาษาจีนของทั้งชาวจีนเอง และชาวต่างชาติ อีกทั้งส่งผลดีต่อการนำเข้าสู่ข้อมูลภาษาจีนสู่ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงความล้มเหลวและข้อบกพร่องของกับนิธานและเป้าหมายเดิมที่กำหนดไว้แต่ต้น เพราะผลสุดท้ายแล้วสัทอักษรพินอินก็ไม่ได้นำมาใช้แทนอักษรจีน และอักษรจีนตัวย่อก็ไม่ใช้เพียงอักษรทางผ่านที่ใช้ไปพลางเพื่อรอสัทอักษรที่สมบูรณ์ แต่ถูกนำมาใช้แทนอักษรจีนดั้งเดิม ซ้ำยังประกาศให้ใช้ควบคู่ไปกับอักษรจีนตัวย่อ ซึ่งไม่เพียงไม่ช่วยลดภาระการจำเพิ่มอัตราการอ่านออกเขียนได้ ซ้ำยังเพิ่มภาระให้มากขึ้นโดยเฉพาะเมื่อต้องศึกษาดารานโบราณ จึงกลายเป็นว่า แทนที่ระบบอักษรจีนที่ใช้ในการอ่านเขียนเดิมที่มีเพียงชุดเดียว แต่กลับสร้างอักษรจีนอีกชุดหนึ่งขึ้นมาเพิ่มเติมอันถือเป็นการทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องยาก เช่น การต้องมาแก้ดารานโบราณให้เป็นอักษรจีนตัวย่อใหม่ หรือต้องจำอักษรจีนตัวเต็มดั้งเดิมเพิ่ม เพื่อให้อ่านต้นฉบับของดารานโบราณได้

กล่าวโดยสรุป การปฏิรูปอักษรจีนและสานต่อภารกิจการศึกษาหาระบบสัทอักษรแทนอักษรจีนจากช่วงยุค ค.ศ. 1930 แม้จะกินเวลาถึง 30 กว่าปีนับตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1950s ถึง 1980s สามารถกำหนดและประกาศใช้ระบบอักษรจีนตัวย่อ รวมไปถึงพัฒนาระบบสัทอักษรพินอินที่ใช้กำกับเสียงภาษาจีนมาใช้จนถึงปัจจุบัน แต่ผลสุดท้ายก็ยังคงไม่สามารถพัฒนาระบบสัทอักษรเพื่อแทนอักษรจีนได้เช่นเคย อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนขณะนั้นได้ใช้อำนาจทางการเมืองเข้าแทรกแซงแก้ไขระบบภาษาเขียนอันเป็นสิ่งที่ต้องสั่งสมและตกผลึกตามธรรมชาติ รวมถึงการกำจัดกลุ่มผู้เห็นต่างออกไป⁶ จึงสามารถประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อได้ทั้งที่ยังเต็มไปด้วยข้อถกเถียงและวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการและสังคม ส่วนในไต้หวันแม้ไม่มีความสนใจที่จะศึกษาหาระบบสัทอักษรมาแทนอักษรจีน แต่การทำอักษรจีนให้ง่ายลงก็เป็นกระแสเรียกร้องในสังคมอยู่ในช่วงต้นทศวรรษ 1950s อีกทั้งมีวิธีการดำเนินภารกิจดังกล่าวที่แตกต่างไปจากแผ่นดินใหญ่จนส่งผลให้ไต้หวันกลับมาใช้อักษรจีนตัวเต็มตามขนบดั้งเดิมในที่สุด ดังที่จะกล่าวต่อไปนี้

4. ไต้หวันกับขบวนการอักษรจีนตัวย่อ

ภายหลังความพ่ายแพ้ในสงครามกลางเมืองใน ค.ศ. 1949 รัฐบาลจีนคณะชาตินำโดยจอมพลเจียงไคเช็ค (蔣介石 เจียงเจี๋ยซือ ตามสำเนียงภาษาจีนกลาง)⁷ ได้ถอยร่นมาตั้งฐานที่มั่นยังเกาะไต้หวัน การอพยพดังกล่าวนอกจากจะเป็นการตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นแล้ว การย้าย

⁶ ปี 1957 หลังจากที่มีการประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อไปแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์ได้เริ่มขบวนการต่อต้านฝ่ายขวา (反右運動) ขึ้น ซึ่งกลุ่มผู้เห็นต่างเรื่องอักษรจีนตัวย่อนั้นก็ได้ถูกเหมารวมและถูกกำจัดในฐานะฝ่ายขวาไปด้วย

⁷ บทความนี้ผู้เขียนใช้เจียงไคเช็ค ไม่ใช่ชื่อที่ถอดเสียงตามภาษาจีนกลาง เพราะเห็นว่าเป็นที่นิยมและคุ้นชินกันในหมู่นักไทยและวงวิชาการไทยแล้ว

ตามมาของปัญญาชนและชนชั้นสูงส่วนหนึ่งจากแผ่นดินใหญ่ยังได้นำพาอุดมการณ์ทางการเมือง การเมือง การศึกษา รวมไปถึงปรัชญาการพัฒนาวัฒนธรรมจีนไปสู่ความศิวิไลซ์เมื่อครั้งขบวนการวัฒนธรรมใหม่และขบวนการสี่พฤษภาคมมาด้วย ฉะนั้น ประเด็นเกี่ยวกับการปฏิรูปอักษรจึงยังคงเป็นสิ่งที่รัฐบาลจีนคณะชาติและปัญญาชนยังคงให้ความสนใจและสนับสนุนในช่วงต้นยุคที่เริ่มสร้างบ้านแปลงเมือง โดยเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ได้หันสนับสนุนอักษรจีนตัวย่อนั้นจะเห็นว่านอกจากเป็นการสืบทอดภารกิจเดิมที่ไม่สามารถประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อได้สำเร็จในช่วงปี 1930 เมื่อครั้งที่ปกครองแผ่นดินใหญ่อยู่ ยังถือเป็นความต้องการสืบทอดปณิธานปฏิรูปวัฒนธรรมจีนใหม่ของกลุ่มขบวนการสี่พฤษภาคม การต่อสู้ทางวัฒนธรรมกับฝ่ายคอมมิวนิสต์ รวมทั้งต้องการเร่งส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมความเป็นจีนเหนือดินแดนเกาะไต้หวันหลังจากได้รับเอกราชจากญี่ปุ่นซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมเดิม แต่ด้วยเวลาและทุนทรัพย์ที่จำกัดจึงทำให้รัฐบาลจีนคณะชาติเห็นว่าการส่งเสริมอักษรจีนตัวย่อจะสะดวกแก่การส่งเสริมการศึกษาแบบจีนให้แผ่ขยายทั่วถึงโดยเร็ว โดยเฉพาะสำหรับบุตรหลานของคนพื้นถิ่นที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นมาก่อน (Li, 2018, p. 8) ดังนั้น การทำอักษรจีนให้ง่ายลงสำหรับไต้หวันแล้วนอกจากจะมีจุดประสงค์เพื่อการเพิ่มอัตราการอ่านออกเขียนได้เช่นเดียวกับจีนแผ่นดินใหญ่แล้วยังเป็นการหยั่งรากวัฒนธรรมจีนบนผืนแผ่นดินใหม่และสร้างฐานการเป็นผู้นำทางวัฒนธรรมจีนแข่งขันกับแผ่นดินใหญ่เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนชาวจีนทั่วโลกและกลับไปปกครองแผ่นดินใหญ่อีกครั้งตามแนวคิดทางการเมืองสมัยนั้น โดยพอที่จะอธิบายได้ ดังนี้

4.1 การเรียกร้องระดับท้องถิ่น: จุดเริ่มต้นของการปฏิรูปอักษร

ช่วงต้น ค.ศ. 1950 หลังจากการย้ายมาตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นตั้งที่กวางไผ่ช่วงต้น ประเด็นเกี่ยวกับอักษรจีนตัวย่อได้ถูกจุดขึ้นมาอีกครั้งในเดือนพฤษภาคมปีเดียวกัน โดยประเด็นการเรียกร้องให้รัฐบาลกลางส่งเสริมอักษรตัวย่อถูกจุดขึ้นในการประชุมสภาท้องถิ่น ในอำเภอผิงตงได้เรียกร้องให้รัฐบาลส่งเสริมอักษรจีนตัวตัวย่อครั้งแรก จนมีการนำวาระการประชุมเข้าสู่ “คณะกรรมการประชามติแห่งมณฑลไต้หวัน” (臺灣省議會) เป็นลำดับถัดมา จนกระทั่งเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1951 ในการประชุมสมัยที่ 1 ของคณะกรรมการประชามติแห่งมณฑลไต้หวัน ได้มีสมาชิกเสนอ “ประเด็นการใช้อักษรจีนตัวย่อเพื่อการกระจายการศึกษา” ต่อประธานกรรมการ คือ นายอู๋กั๋วเจิน (吳國楨) โดยเรียกร้องให้มีการใช้อักษรจีนตัวย่อ ส่งเสริมให้มีการเรียนตัวย่อในโรงเรียนและส่งเสริมให้ใช้อักษรตัวย่อทั้งในเอกสารทางราชการและเอกสารทั่วไป จำกัดใช้เฉพาะอักษรที่ใช้เป็นประจำ เลิกใช้อักษรที่มีความถี่ในการใช้ต่ำ เช่นอักษรโบราณซึ่งนำไปสู่การถกเถียงในคณะกรรมการกันอย่างดุเดือด

อย่างไรก็ตาม แม้กระแสเรียกร้องอักษรจีนตัวย่อจะเกิดขึ้นหลังจากการอพยพขึ้นเกาะเพียง 1 ปี แต่การใช้อักษรจีนตัวย่อนั้นมีการใช้กันอย่างประปรายในหนังสือราชการทางการทหารและหนังสือราชการทั่วไปมาบ้างแล้ว เพียงแต่ยังไม่ได้รับการประกาศเป็นอักษรประจำชาติหรือ

อักษรมาตรฐานที่ทางราชการกำหนด แต่เมื่อเกิดกระแสเรียกร้องให้มีการประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อที่คุรุณรณแรงในสังคมไต้หวันและเรื่องถึงรัฐบาลกลาง ทำให้กระทรวงศึกษาธิการต้องรับเป็นเจ้าภาพในการกิจดังกล่าว ประการแรก ออกคำสั่งระงับการใช้อักษรจีนตัวย่อชั่วคราว ทั้งสั่งห้ามไม่ให้มีการสอนอ่านเขียนในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบและหามาตรฐานในทางวิชาการให้แก่อักษรจีนตัวย่อเสียก่อน เนื่องจากสังคมไต้หวันในขณะนั้นนอกจากอักษรจีนตัวย่อชุดที่รัฐบาลคณะชาติเคยประกาศใช้ตั้งแต่ปี 1930 แล้ว ยังมีการใช้อักษรจีนดัดแปลงแบบญี่ปุ่น (คันจิ) ปะปนอยู่ด้วย ตามมาด้วย การเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาศาสตร์และอักษรศาสตร์ร่วมเสวนาเพื่อรวบรวมข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณาข้อเสนอจากสภาท้องถิ่นและประชาชนในเดือนเมษายน ปี 1953 จนได้รับความสนใจจากกรรมการฝ่ายต่อต้านคอมมิวนิสต์โซเวียตแห่งพรรคก๊กมินตั๋งที่มีความต้องการส่งเสริมการศึกษาในไต้หวันเป็นทุนเดิม จนเกิดการผลักดันให้เกิดการจัดตั้ง “คณะกรรมการวิจัยอักษรจีนตัวย่อ” (簡體字研究委員會) ขึ้น รวมทั้งเชิญหลัวเจียหลุน (羅家倫) รองผู้อำนวยการทดสอบและอดีตอธิการบดีของมหาวิทยาลัยชิงหว่า (國立清華大學 ในสมัยนั้น) มาร่วมในคณะกรรมการครั้งนี้ โดยความที่หลัวเจียหลุนเคยเป็นอดีตปัญญาชนกลุ่มเคลื่อนไหวในขบวนการสี่พฤษภาคมที่ยังคงยึดปณิธานการปฏิรูปวัฒนธรรมจีนและแนวคิดการปฏิรูปอักษรจีนเมื่อครั้งยังอยู่แผ่นดินใหญ่ไว้อย่างเหนียวแน่น จึงรับอาสาเป็นแกนนำในการส่งเสริมอักษรจีนตัวย่อในไต้หวัน

ภาพที่ 6

หลัวเจียหลุน (羅家倫, 1897-1969)

หมายเหตุ. จาก <https://kknews.cc/history/jlym4le.html>

นอกจากทางรัฐบาลจีนคณะชาติและกระทรวงศึกษาธิการแล้ว เจียงไคเช็คในฐานะผู้นำก็มีทำที่สนับสนุนการวิจัยพัฒนาอักษรจีนตัวย่อด้วยเหตุผลทางด้านการเมือง กล่าวคือจากการที่ฝั่งแผ่นดินใหญ่มีโครงการที่จะวิจัยพัฒนาอักษรจีนตัวย่อเพื่อเพิ่มอัตราการอ่านออกเขียนได้ของประชาชน พรรคก๊กมินตั๋งและเจียงไคเช็คย่อมเห็นว่า หากอักษรจีนตัวย่อของฝั่งไต้หวันเป็นที่ยอมรับในสังคมชาวจีนทั้งในไต้หวันและแผ่นดินใหญ่ได้ย่อมเข้าใกล้เป้าหมายในการกลับไปปกครองแผ่นดินใหญ่ได้เท่านั้น (Lin, 2011, p. 6) อย่างไรก็ตาม เจียงไคเช็คก็ไม่ได้เห็นชอบกับแนวทางการกำหนดอักษรจีนตัวย่อของแผ่นดินใหญ่ ทั้งยังมีทำที่ต่อต้านการกำหนดอักษรจีนตัวย่อขึ้นมาประกาศใช้เพื่อรอการเปลี่ยนผ่านไปสู่การใช้ระบบสัทอักษรโรมัน รวมทั้งไม่เห็นด้วยกับเปลี่ยนขนบการเขียนอักษรจีนจากแบบบรรทัดแนวดิ่งและเริ่มจากทางด้านขวาไปทางด้านซ้าย โดยเจียงไคเช็คได้กล่าวตีเทียบว่าเป็นวิธีการของ “โจรคอมมิวนิสต์” (共匪) ที่ต้องการทำลายรากเหง้าทางวัฒนธรรมอันดีของชาติจีน

“...大家還要進一步知道，這種使用「美術字體」與「橫行左起」的寫法，乃是共匪提倡的。共匪要摧殘我國文化的陰謀，就是要使得我們中國人變質，不自知其為中國人。這樣他，第一步就要使中國人忘了中國歷史，而他要想達到這個目的，就先要使中國人不懂中國字，不愛中國文。第二步就可使中國人只懂外國字（、）只愛外國文，久而久之自然成了一個外國人，就是陷為異族的奴隸而亦不自知了。這就是共匪要為其主子暴俄逐步消滅我國固有文化的毒計，大家要警覺才好。他們老早聲言要「廢除方塊字，適用拉丁文字」，識者洞燭其奸，極力反對，使其計不能售；所以他又提倡所謂美術字體和橫行左起的寫法，逐漸來實現其「拉丁化運動」的陰謀，與其出賣國家民族的罪行。許多工作同志不察其所以然，相率盲從，以致無形中隨入共匪的奸計。現在共匪一切明目張膽的賣國行為，應該促使我們覺悟了！所以今後我們文化界應將過去盲從共匪的錯誤，澈底改正過來...”

(Jiang, 1951, as cited in Li, 2008, pp. 89-90)

“ทุกท่านฟังเข้าใจอีกชั้นหนึ่งว่า การเขียนด้วยรูปแบบอักษรศิลป์ และแนวนอนจากซ้ายเช่นนี้ คือวิธีที่พวกโจรคอมมิวนิสต์นั้นชูขึ้นมา เป็นกลอุบายที่โจรคอมมิวนิสต์ต้องการทำลายวัฒนธรรมจีน ซึ่งก็คือต้องการ เปลี่ยนแทนแท้ของพวกเราชาวจีน เช่นนี้ ชั้นแรกก็ต้องให้ชาวจีนลืม ประวัติศาสตร์จีน แล้วพวกมันจะบรรลุเป้าหมายก็ต้องให้ชาวจีนลืมและไม่รักในอักษรจีนเสียก่อน ชั้นที่สองคือให้ชาวจีนเข้าใจและรักในแค่อักษรต่างชาติ นานวันไปก็จะเป็นคนต่างชาติไปโดยปริยาย ซึ่งก็คือการตกเป็นทาสของต่างชาติและไม่รู้จักตนเอง นี่คือเล่ห์ร้ายที่พวกโจรคอมมิวนิสต์ ที่ต้องการวัฒนธรรมจีนที่มีอยู่แต่เดิมเพื่อเจริญรอยตามโซเวียตผู้โหดเหี้ยม ซึ่งเป็นนายของมัน ทุกท่านระวังตัวไว้เสียดีกว่า พวกมันมักพูดว่า ‘ขจัดอักษรทรงสี่เหลี่ยม (อักษรจีน) ใช้อักษรละติน’ ผู้ที่ล่วงรู้ความกังฉินของมันล้วนต่อต้านอย่างแข็งขัน ทำให้แผนการของพวกมันขายไม่ออก ดังนั้นมันจึงชูสิ่งที่เรียกว่าศิลปะ แบบอักษรและวิธีเขียนแบบแนวนอนจากซ้าย แล้วค่อย ๆ ทำให้ขบวนการเปลี่ยนอักษรจีนเป็นสัทอักษรละตินและการขายชาติให้เป็นจริงอย่างช้า ๆ สหายผู้ทำงานหลายท่านไม่พิจารณาให้ดี มีตบอดหลงเชื่อตาม กระทั่งพลอยเข้าไปอยู่ร่วมกับโจรคอมมิวนิสต์โดยไม่รู้ตัว ตอนนี้อนุกรรม ขยายชาติที่เห็นอย่างประจักษ์ของโจรคอมมิวนิสต์ พวกเราควรตื่นรู้เสียที ฉะนั้นพวกเราผู้อยู่ในวงการศึกษานี้ในวันหน้าก็ควรตั้งผู้มีตบอดหลงเชื่อนี้ กลับคืนมาให้ได้”

จะเห็นว่า พันธกิจการทำอักษรจีนให้ง่ายลงในไต้หวันนั้น แม้จะเกิดจากเจตนาของ ฝ่ายการเมืองเช่นเดียวกับแผ่นดินใหญ่ แต่ไม่ได้มีการกำกับควบคุมจากผู้นาอย่างใกล้ชิด ขณะเดียวกันตัวผู้นำไต้หวันเองซึ่งมีความอนุรักษนิยมในภาษาและวัฒนธรรมจีนมากกว่า จึงไม่เห็นด้วยกับแนวทางการใช้การเมืองควบคุมภาษาตามแบบคอมมิวนิสต์ อีกทั้งยังปล่อยให้ นักวิชาการและภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าร่วมเสวนา ถกอภิปรายหรือวิพากษ์กันอย่าง อิสระมากกว่า ซึ่งความอิสระในการรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวด้านหนึ่งคือการไม่ให้อำนาจ ตัดสินใจทางการเมืองจากคนกลุ่มเดียวตัดสินการใช้ภาษาอันถือเป็นระบบวัฒนธรรมของสังคม แต่ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไต้หวันกลับไปใช้อักษรจีนตัวเต็มตามขนบเดิม เมื่อแนวความคิดของกลุ่มเห็นต่างสามารถเอาชนะแนวคิดกลุ่มขบวนการอักษรจีนตัวย่อได้ในที่สุด

4.2 การปะทะกับกลุ่มเห็นต่างและจุดสิ้นสุดของขบวนการอักษรจีนตัวย่อ

แม้ว่าการทำงานวิจัยเพื่อกำหนดและส่งเสริมอักษรจีนตัวย่อในไต้หวันจะดำเนินมาอย่างราบรื่นภายใต้การเป็นเจ้าภาพของกระทรวงศึกษาธิการ การให้ความสนใจจากรัฐบาล และการออกหน้าเป็นประธานคณะกรรมการของอดีตนักเคลื่อนไหวสมัยขบวนการ 4 พฤษภาคมอย่างหลัวเจียหลุน แต่ก็ต้องพบเจอกับอุปสรรคจากนักการเมืองฝ่ายอนุรักษนิยมที่ไม่ต้องการให้มีการส่งเสริมให้ใช้อักษรจีนตัวย่อ เนื่องจากเห็นว่าอักษรจีนตัวย่อนั้นไม่ถูกต้องขนบพฤติกรรมการสร้างอักษรทั้ง 6 ประเภท (六書) อันจะนำไปสู่การทำลายอักษรและวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม และเป็นการกระทำเยี่ยงพวกโจรคอมมิวนิสต์ โดยในเดือนมีนาคม ค.ศ. 1954 นายเลี้ยวเหวยฝาน (廖維藩) สมาชิกสภาาธิบดีบัญญัติได้รวบรวมสมาชิก 106 คนต่อต้านการใช้อักษรจีนตัวย่อ ด้วยการเสนอ “ร่างบทบัญญัติขั้นตอนการกำหนดอักษร” (《文字制定程序法草案》) เพื่อขัดขวางไม่ให้มีการประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อขึ้น โดยเนื้อหาของร่างบทบัญญัตินั้นกำหนดไว้ในมาตรา 1 ว่าการกำหนดเพิ่มหรือแก้ไขอักษรจำเป็นต้องอิงกับขนบพฤติกรรมการสร้างอักษรจีนทั้ง 6 อย่างเคร่งครัด อีกทั้งยังพยายามที่จะลดทอนอำนาจของคณะกรรมการวิจัยอักษรจีนตัวย่อด้วยการระบุให้อำนาจรับผิดชอบการปรับปรุงอักษรให้แก่ “สถาบันวิจัยกลาง” (中央研究院) แต่ผู้เดียว พร้อมทั้งมอบอำนาจการตัดสินมาตรฐานการใช้อักษรไว้ที่สภาธิบดีบัญญัติเท่านั้น แต่ทางกระทรวงศึกษาธิการและนายหลัวเจียหลุนก็ยังคงแสดงจุดยืน ทั้งเผยแพร่ผลงานวิชาการเพื่อเป็นการแก้ต่างและสร้างความชอบธรรมให้แก่แนวคิดปฏิรูปอักษร โดยสามารถสรุปใจความได้ว่า 1) ช่วยรักษาอักษรจีนเอาไว้ไม่ให้เดินไปสู่การใช้สัทอักษรละตินหรือสัทอักษรอื่น ๆ แทน 2) ประหยัดเวลาในการเขียน เพราะในยุคที่ต้องแข่งขันกับชาติตะวันตกรุนแรง จำเป็นต้องประหยัดเวลา 3) ประหยัดแรงและสติปัญญาในการจดจำ เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่ปกติก็ต้องเรียนในหลาย ๆ วิชา 4) เป็นประโยชน์ต่อประชาชนทั่วไปในการศึกษาหาความรู้ และเป็นการไม่จำกัดการรู้หนังสือไว้เฉพาะปัญญาชนหรือคนชั้นสูงเท่านั้น

จากการแสดงจุดยืนของนายหลัวเจียหลุนข้างต้นพอที่จะสรุปได้ถึงเหตุผลบางประการที่ยังไม่มีน้ำหนักเพียงพอในทางวิชาการ ได้แก่ ประการแรก การหันไปใช้อักษรจีนตัวย่อจะช่วยรักษาอักษรจีนไม่ให้เปลี่ยนเป็นระบบสัทอักษรนั้นมีความไม่สอดคล้องกับหลักการทางภาษาศาสตร์อย่างมาก เนื่องจากภาษาเป็นสัญลักษณ์ที่เกิดการตกลงกันทางสังคม ดังนั้นความพยายามแทรกแซง กระบวนทางการเปลี่ยนแปลงทางภาษาตามธรรมชาติด้วยการคิดระบบใหม่ขึ้นมาแทนที่โดยไม่ได้ผ่านการใช้และมีวิวัฒนาการตามธรรมชาติย่อมนำมาซึ่งการปฏิเสธรและจากต่อต้านจากสังคม จากประวัติศาสตร์การพยายามสร้างระบบสัทอักษรตั้งแต่ปลายราชวงศ์ชิงก็เป็นการพิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าจะมีความล้มเหลวอย่างสิ้นเชิง ประการที่สอง ความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติไม่ได้เกี่ยวกับความรวดเร็วในการเขียนหนังสือ

แต่ประการใด แต่ขึ้นอยู่กับการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นภายใต้พื้นฐานสังคมและวัฒนธรรมของตน หรือแม้กระทั่งการกระจายการศึกษาให้ผู้คนรู้หนังสือกันมากขึ้นก็ได้เกี่ยวกับความยากง่ายของตัวอักษร แต่ขึ้นอยู่กับระบบการศึกษาภาคบังคับที่มีประสิทธิภาพและการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึง ดังนั้น แม้พื้นฐานการส่งเสริมอักษรจีนตัวย่อแรงกล้าเพียงใด แต่ความไม่มีน้ำหนักในเชิงเหตุผลนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งในความล้มเหลวของขบวนการอักษรจีนตัวย่อในไต้หวัน

การปะทะกันทางความคิดของทั้งสองฝ่ายนำมาซึ่งทั้งแรงกระเพื่อมในสังคมไต้หวัน แต่ในขณะเดียวกันทำให้ฝ่ายอนุรักษนิยมโกรธแค้นพร้อมแสดงความไม่พอใจต่อทั้งตัวหลัวเจียหลุนและกระทรวงศึกษาธิการอย่างมาก เมื่อการต่อต้านทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่อาจต้านทานได้ การโจมตีจึงไม่เพียงพุ่งเป้าไปที่นายหลัวเจียหลุนและกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่รวมไปถึงรัฐบาลด้วย ดังนั้น จึงต้องจัดให้มีการถกประเด็นกันในระดับสภานิติบัญญัติ 5 วันติดต่อกัน การถกประเด็นที่ต่างฝ่ายต่างยกเหตุผลมาหักล้างกันอย่างดุเดือดนั้นเป็นเหตุให้ประเด็นการส่งเสริมอักษรจีนตัวย่อในไต้หวันมาถึงจุดหักเห เมื่อมีการเปิดประชุมคณะกรรมการกฎหมายทางการศึกษาทั้งคณะจำนวน 19 คน หนึ่งในนั้นรวมไปถึงนายหลัวเจียหลุนรวมอยู่ด้วย แต่ผลปรากฏว่ามีเพียงสมาชิกเพียง 4 คน รวมหลัวเจียหลุนเท่านั้น ที่เห็นด้วยกับอักษรจีนตัวย่อ อันหมายถึงอักษรจีนตัวย่อในที่นี้ได้รับการวิจัยและกำหนดแบบแผนมานานนับปีไม่ได้รับอนุมัติจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ยิ่งไปกว่านั้น หนังสือพิมพ์หลายสำนักที่เคยมีท่าทีสนับสนุนอักษรจีนตัวย่อได้กลับกลายเป็นการหันไปสนับสนุนฝ่ายอนุรักษนิยมแทน ทำให้กระแสเรื่องการเปลี่ยนมาใช้อักษรจีนตัวย่อเริ่มไม่เป็นที่สนใจของสังคม

อย่างไรก็ตาม การปะทะทางความคิดระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านก็ยังคงดำเนินต่อไปด้วยการพยายามหาหลักฐานมาสนับสนุนจุดยืนของตน เช่น ผลสำรวจความคิดเห็นหรือข้อโต้แย้งทางวิชาการ เป็นต้น แต่เนื่องจากการถกเถียงนั้นไม่มีวิวัฒนาการค้นหาคำสรุปร่วมกันได้ จึงทำให้ประเด็นอักษรจีนตัวย่อในไต้หวันเริ่มค่อย ๆ ซาลงไปเอง จนในปี 1955 และได้มีการจัดตั้ง “สมาคมอักษรศาสตร์จีน” (中國文字學會) ขึ้น ซึ่งสมาชิกประกอบไปด้วยนักวิชาการและกรรมการสภานิติบัญญัติจำนวน 140 คน เมื่อการถกเถียงระหว่างสองฝ่ายไม่มีที่สิ้นสุด สมาคมจึงได้สังเคราะห์แนวคิดทั้งสองฝ่ายตีพิมพ์งานวิชาการที่มีชื่อว่า “บทสรุปแห่งวิวาทะ” อันช่วยให้ประเด็นถกเถียงเกี่ยวกับอักษรจีนตัวย่อมีทางออกในที่สุด กอปรกับการโจมตีรัฐบาลที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการเสนอข้อโต้แย้งว่าด้วยการยกกรณีอักษรจีนตัวย่อของแผ่นดินใหญ่ภายใต้การสนับสนุนของพรรคคอมมิวนิสต์ถูกโยนสู่ประเด็นทางการเมืองที่กล่าวหาฝ่ายต่อต้านอักษรจีนตัวย่อว่าเป็นกลุ่มคนขวาจัด อันเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากการใช้อักษรไม่ควรมีการบังคับโดยรัฐ ประเด็นดังกล่าวที่ฝ่ายอนุรักษนิยมยกมาทำให้

เจียงไคเช็คและพรรคก๊กมินตั๋งที่มีท่าทีสนับสนุนอักษรจีนตัวย่อมาตั้งแต่แรกไม่อาจมีเหตุผลโต้แย้งกับกระแสสังคมได้อีก⁸ ด้วยเหตุนี้ ในวันที่ 21 มิถุนายน ค.ศ. 1956 กระทรวงศึกษาธิการจึงมีประกาศห้ามมีการเรียนเขียนอ่านอักษรจีนตัวย่อในโรงเรียนและให้ยึดขนบการเขียนแบบบรรทัดแนวตั้งจากขวาไปซ้ายเช่นเดิม รวมไปถึงการยกเลิกอักษรจีนตัวย่อฉบับกระทรวงศึกษาธิการด้วยการยกประเด็นการทำลายวัฒนธรรมและโยงถึงการปฏิรูปอักษรสู่การเมืองจนนำไปสู่ความรุนแรงเป็นเหตุผลในการประกาศยกเลิกจึงเป็นอันสิ้นสุดประเด็นสำคัญทางสังคมที่ยืดเยื้อมานานกว่า 6 ปี สุกท้ายการผลักดันการกำหนดใช้อักษรจีนตัวย่อนอกจากจะไม่สำเร็จแล้วร่างบทบัญญัติขึ้นตอนการกำหนดอักษรก็มีได้ผ่านการอนุมัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเช่นกัน

จากที่กล่าวไปในข้างต้นจะเห็นว่า การนำเสนอแนวคิดการเปลี่ยนไปใช้อักษรจีนตัวย่อในไต้หวันสุดท้ายก็ไม่เป็นผลสำเร็จซึ่งทำให้ไต้หวันยังคงยึดการใช้อักษรจีนตัวเต็มตามขนบของจีนดั้งเดิมนับจากนั้นเป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม นักวิชาการอย่างหลินเจินซาน (Lin, 2011, p. 6) ได้มีทัศนะที่น่าสนใจต่อประเด็นดังกล่าวว่า ด้วยความที่ไต้หวันภายใต้การนำของหลิวเจียหลุนได้ทำการวิจัยอักษรจีนตัวย่อจากตารางชุดอักษรจีนตัวย่อฉบับปี 1935 ที่จัดทำขึ้นในสมัยปกครองของจีนคณะชาติ ดังนั้น หากหลิวเจียหลุนและคณะสามารถทำให้อักษรจีนตัวย่อฉบับไต้หวันเป็นที่ยอมรับและประกาศใช้ได้ อักษรจีนของทั้งสองฝั่งช่องแคบอาจไม่มีความแตกต่างกันมากเหมือนดังเช่นทุกวันนี้ หรือแม้กระทั่งไม่มีการแบ่งแยกกันทางการเมืองระหว่างกันก็อาจเป็นไปได้

5. บทสรุป

อักษรจีนทั้งตัวเต็มและตัวย่อนั้นเป็นผลิตผลหนึ่งของขบวนการปฏิรูปวัฒนธรรมของปัญญาชนที่ถูกจุดประกายขึ้นจากความรู้สึกถูกกดขี่โดยจักรวรรดินิยมตะวันตกและความไม่มั่นใจในวัฒนธรรมจีนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 จนนำมาซึ่งการวิพากษ์วิจารณ์และโจมตีว่าภาษาและอักษรจีนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชาติให้ทัดเทียมกับชาติตะวันตก โดยเฉพาะการเพิ่มอัตราการอ่านออกเขียนได้ จนนำไปสู่แนวคิดที่ต้องการยกเลิกภาษาจีนโดยสิ้นเชิงไปและแทนที่ด้วยภาษาเอสเปรันโตในเบื้องต้นในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ต่อมา

⁸ ผู้เขียนเห็นว่าเพราะฝ่ายจีนแผ่นดินใหญ่ได้ดำเนินการเรื่องอักษรจีนตัวย่อและพินอินสำเร็จก่อนฝ่ายไต้หวัน รวมทั้งเป็นจังหวะที่ประจวบเหมาะ จึงน่าจะถูกนักการเมืองฝ่ายอนุรักษของไต้หวันขณะนั้นสามารถจุดประเด็นเรื่องอักษรจีนตัวย่อนั้นทำลายวัฒนธรรมจีนและเป็นการกระทำเยี่ยงโจรคอมมิวนิสต์ได้อย่างชอบธรรมและน่าเชื่อถือจนสามารถดึงกระแสสังคมให้คล้อยตามได้โดยง่าย กระทั่งรัฐบาลก๊กมินตั๋งไม่มีความชอบธรรมที่จะผลักดันเรื่องอักษรจีนตัวย่อต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม ประเด็นดังกล่าวสามารถที่จะศึกษาเฉพาะเจาะจงให้ลุ่มลึกยิ่งขึ้นได้อีกหากสามารถหาข้อมูลเพิ่มเติม

เมื่อแนวคิดดังกล่าวไม่อาจเป็นไปได้จึงแทนที่ด้วยแนวคิดการเพินหาระบบสัทอักษรโรมันมาใช้แทนอักษรจีน แต่ทว่าแนวคิดดังกล่าวกลับต้องถึงทางตันและเกิดความลึกลับย้อนแย้งเมื่อการเพินหาระบบสัทอักษรโรมันไม่สำเร็จและหันไปทำอักษรจีนให้ง่ายขึ้น และเมื่อภารกิจดังกล่าวได้รับความสนใจจากรัฐบาลสาธารณรัฐจีน การทำอักษรจีนให้ง่ายขึ้นจึงบรรลุผลขั้นแรกโดยประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อชุดแรกจำนวน 324 ตัวในปี 1935 แต่สุดท้ายก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมอย่างหนักหน่วยงานต้องประกาศยกเลิกไปในที่สุด

ต่อมา หลังการสิ้นสุดสงครามกลางเมืองระหว่างจีนคณะชาติกับฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์ ทั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์ที่ได้ปกครองแผ่นดินใหญ่และฝ่ายจีนคณะชาติที่ต้องอพยพสู่เกาะไต้หวัน ต่างฟื้นฟูภารกิจทำอักษรจีนตัวย่อขึ้นมาใหม่ โดยฝั่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์อย่างเต็มรูปแบบเพื่อการเพินหาระบบสัทอักษรตามปณิธานเดิมตั้งแต่มุคก่อนสงครามกลางเมือง โดยมีทั้งการส่งเสริมการใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาราชการและอักษรจีนตัวย่อนำร่องไปก่อนที่จะมีระบบสัทอักษรจีนที่สมบูรณ์ ส่วนฝ่ายจีน คณะชาติ ณ เกาะไต้หวันก็จุดประเด็นการทำอักษรจีนให้ง่ายขึ้นเช่นเดียวกันเพื่อต้องการเป็นผู้นำทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวจีนและสร้างฐานการยอมรับจากสังคมจีนเหนือพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อความชอบธรรมในการกลับไปปกครองแผ่นดินใหญ่อีกครั้ง แต่ไม่มีความต้องการพัฒนาระบบสัทอักษร ดังนั้น เส้นทางและผลของภารกิจดังกล่าวทั้งสองฝั่งจึงเดินไปคนละเส้นทาง กล่าวคือ ฝ่ายสาธารณรัฐประชาชนจีนลงเอยด้วยการประกาศใช้อักษรจีนตัวย่อและสัทอักษรพินอินเพื่อกำกับเสียงภาษาจีนโดยไม่ได้เป็นระบบตัวเขียนแทนอักษรจีนตามปณิธานเดิมและไม่อาจพัฒนาต่อไปได้อีก ส่วนไต้หวันนั้นสิ้นสุดลงด้วยการประกาศยกเลิกภารกิจการพัฒนาอักษรจีนตัวย่อพร้อมทั้งกลับไปใช้อักษรตัวเต็มเช่นเดิมอันเนื่องด้วยปัจจัยทางสังคมการเมืองหลายประการในขณะนั้น จึงเป็นเหตุให้ทั้งในจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันมีการใช้อักษรจีนคนละชุดกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ท้ายที่สุด เหตุผลสำคัญที่ทำให้จีนแผ่นดินใหญ่ใช้อักษรจีนตัวย่อและไต้หวันใช้อักษรจีนตัวเต็มนั้น ผู้เขียนเห็นว่าหลักหนีไม่พ้นเรื่องบริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อวิธีการดำเนินการกิจการปฏิรูปอักษรจีนที่แตกต่างกัน กล่าวคือ แม้กระแสนการปฏิรูปอักษรจีน โดยเฉพาะการทำอักษรจีนให้ง่ายลงนั้นจะคุกรุ่นอยู่ทั้งในจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันช่วงทศวรรษที่ 1950s อันเป็นผลมาจากการสานต่อแนวคิดการปฏิรูปภาษาและวัฒนธรรมมาตั้งแต่ยุคขบวนการสี่พฤษภาคมตั้งที่กล่าวไว้ข้างต้น ในขณะที่ฝ่ายจีนแผ่นดินใหญ่ภายใต้การปกครองระบอบสังคมนิยมได้เริ่มดำเนินการปฏิรูปอักษรจีนโดยมีอุดมการณ์การสร้างเอกภาพทางภาษาแฝงอยู่ด้วย และวางนโยบายจากส่วนกลางค่อนข้างเบ็ดเสร็จ แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาการปฏิรูปโดยรัฐบาลและพร้อมจัดการกับผู้ที่มีแนวคิดเห็นต่างจากรัฐได้ทุกเมื่อ ทำให้อักษรจีนตัวย่อที่แม้จะถูกวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการและปัญญาชนทั่วทั้งสังคมกระทั่งไม่ได้รับการยอมรับจาก

ชุมชนชาวจีนโพ้นทะเล แต่ก็ยังสามารถประกาศใช้ได้มากที่สุด ส่วนไต้หวันนั้น แม้จะมีแนวคิดการปฏิรูปอักษรจีนเป็นระบบตัวย่อเพื่อส่งเสริมการศึกษาและเพิ่มอัตราการอ่านออกเขียนได้คล้าย ๆ กับแผ่นดินใหญ่ รวมทั้งรัฐบาลให้ความเห็นชอบในฐานะหนึ่งในการสร้างทุนทางวัฒนธรรมเพื่อต่อสู้กับแผ่นดินใหญ่ แต่ในภาคปฏิบัตินั้น ไต้หวันเริ่มภารกิจการปฏิรูปอักษรเพราะกระแสเรียกร้องในระดับท้องถิ่นก่อน จนเมื่อกลายเป็นกระแสสังคมแล้วรัฐบาลจึงเข้ามาเป็นเจ้าภาพโดยให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้รับผิดชอบศึกษาวิจัย พร้อมทั้งเปิดกว้างให้มีการถกเถียง อภิปรายและวิพากษ์วิจารณ์ มีการรวบรวมรับฟังความเห็นจากประชาชน อีกทั้งการจะประกาศใช้ได้หรือไม่ได้นั้นต้องผ่านมติของสภานิติบัญญัติเสียก่อนทำให้การตัดสินใจที่จะประกาศใช้หรือไม่ใช้อักษรจีนตัวย่อนั้นไม่ใช่การตัดสินใจของรัฐบาลเพียงอย่างเดียว ประกอบกับผลการศึกษาระบบอักษรจีนตัวย่อโดยคณะของนายหลิวเจียหลุนนั้นยังขาดน้ำหนักทางวิชาการอยู่มาก อีกทั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้นมีความอนุรักษนิยมสูง ท้ายที่สุดอักษรจีนตัวย่อจึงไม่เป็นที่ยอมรับและไม่ถูกประกาศใช้ในไต้หวันนับตั้งแต่นั้นมา เช่นเดียวกันผู้เขียนยังมีทัศนะว่าถ้าหากจีนแผ่นดินใหญ่ไม่ทำให้พันธกิจการทำอักษรจีนให้ง่ายลงเป็นเรื่องที่ตัดสินใจโดยรัฐบาลฝ่ายเดียวอย่างเบ็ดเสร็จ อักษรจีนตัวย่อน่าจะไม่ได้ประกาศใช้ เพราะนักวิชาการด้านภาษาจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็ยังยอมรับว่าอักษรจีนตัวย่อนั้นยังมีปัญหาทางด้านหลักการสร้างอักษรและขาดความเป็นระบบอยู่มาก จึงมีสิทธิ์จะถูกปฏิเสธจากสังคม กระทั่งไม่เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด

เอกสารอ้างอิง/References

- กรพนัช ตั้งเขื่อนขันธุ์. (2557). อักษรและรัฐ: การปฏิรูปอักษรจีนในปลายราชวงศ์ชิงถึงสาธารณรัฐจีน. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 21(2), 1-25
- Li, H. 李浩銘. (2018). 1950年代臺灣的漢字簡化問題. *《臺灣學研究》*, 22, 77-108.
- Li, Y. 李宇明. (2006). 切音字運動普及教育的主張. *《漢語研究與應用 (第四輯)》*, 4, 1-7.
- Lin, W. 林萬菁. (1993). 論漢字簡化的極限與局限. *《中國語文通訊》*, 27, 17-20.
- Lin, Z. 林正三. (2011). 正體字與簡化字在未來的共存之道. *《海外華人研究》*, 4, 41-66.
- Qi, T. 亓婷婷. (2009). 從中共漢字改革歷史看簡化字. *《師大學報: 語言與文學類》*, 54(2), 107-133.
- Wang, X. 汪學文. (1984). *《中共文字改革之演變與結局》*. 國立政治大學國際關係研究中心.
- Zhan, Y. 詹鄞鑫. (2003). 二十世紀文字改革爭鳴綜述. *《中國文字研究》*, 1-13.
- Zhang, T. 章太炎. (1908). *《駁中國用萬國新語說》*. <https://zh.m.wikisource.org/zh-hant/駁中國用萬國新語說>
- Zhou, P. 周萍. (2016). *《近現代漢字改革方案及其影響因素分析》*. 韓國漢字研究所.
- Zhou, Z. 周質平. (2013). 晚清改革中的語言烏托邦: 從提倡世界語到廢滅漢字. *《二十一世紀雙月刊》*, 136, 28-143.